

Univerzita Palackého v Olomouci
Filozofická fakulta

Posudek disertační práce

Autor	Mgr. Kryštof Kouřil
Název	Muž v pozadí. Životní příběh arcibiskupského archiváře Antonína Breitenbachera (1874-1937) ve světle jeho deníků
Oponent	doc. PhDr. ThLic. Marek Šmíd, Ph.D. et Ph.D.

Hodnoticí kritéria

1. Cíl práce a výzkumná otázka, začlenění do současného stavu bádání a originalita

(dle čl. 44 odst. 9a) SZŘ UP „zhodnocení významu disertace pro příslušný obor“; min. 150 slov)

Cíle práce představuje autor na s. 17-18, byť poněkud *ztracené* v podkapitole *Deníky vydávají své tajemství*. Nejprve je formuluje jako otázky bádání, které následně precizuje: *... práce nemá záměr stát se prostým životopisem, nýbrž důkladnou analýzou komplikované osobnosti Antonína Breitenbachera na pozadí bouřlivého období politických, náboženských a společenských proměn první třetiny 20. století.* (s. 17).

Analyzovanou postavu arcibiskupského archiváře tak Kryštof Kouřil chápe jako modelový příklad politizujícího kněze v období zmíněné první třetiny 20. století. Právě zde, v době odcházející habsburské monarchie, těžkostech první světové války a existence Československé republiky, spatřuje rozsáhlé analytické okruhy, jež si zasluhují jeho hlubší pozornost, a to 1. poměr Antonína Breitenbachera k reformnímu hnutí uvnitř katolické církve, 2. Breitenbacherův vztah k politickému katolicismu, zejména příčiny jeho odporu k Československé straně lidové a naopak afinitě k Československé národní demokracii, a 3. vyjasnění pozadí tzv. kauzy Rittich – Breitenbacher a její důsledky pro Breitenbacherův vztah k olomouckému arcibiskupovi Leopoldu Prečanovi (s. 18).

Cíle práce považují s ohledem na analyzované téma za adekvátní.

2. Rozsah, význam a výběr studovaných zdrojů/korpusů (Jak reprezentativní je studovaný materiál?)

(min. 100 slov)

V disertační práci je dobře zpracovaný poznámkový aparát, jenž obsahuje téměř dva a půl tisíce citačních odkazů. Oceňuji, že současně plní i další funkce, takže bibliografické citace jen mechanicky neřadí, ale přináší i doplňující komentáře k textu, poukazuje na rozpory v pramenech a literatuře či odlehčuje hutnému textu disertace.

Jsem přesvědčen, že autor pracoval s dostatečným množstvím zdrojů bibliografických odkazů, které se nacházejí jak v kapitole pod názvem Bibliografický přehled monografií, studií a článků Antonína Breitenbachera, tak v kapitole Použité prameny a literatura. Jejich rozsah, význam a výběr zcela jednoznačně překračují běžný standard, kdy autor prostudoval všechny dostupné nevydané i vydané prameny, dobový tisk i rozsáhlou literaturu včetně nejnovější časopisecké produkce. Na druhé straně bych uvítal větší přesah do anglosaské literární produkce s důrazem na středoevropský prostor tam, kde je to nezbytné (např. u Katolické moderny, zkušenosti první světové války či ideologie fašismu). To nemění nic na skutečnosti, že kvalifikační práce disponuje vynikající úrovní techniky citování bibliografických odkazů, kdy autor používá standardní způsob citování v historických vědách, a to tzv. metodu číselných odkazů.

3. Metoda a vědeckost (Jak adekvátní je/jsou zvolená/é metoda/y? Jsou použité metody/koncepty/ přístupy vhodné?)

(dle čl. 44 odst. 9b) SZŘ UP: „vyjádření k postupu řešení problému, použitým metodám“; min. 150 slov)

K dosažení stanoveného cíle a napsání disertační práce si autor zvolil několik odpovídajících metod výzkumu, zejména analýzu primárních pramenů (Breitenbacherovy deníky a korespondence) a jejich komparaci s prameny sekundární povahy (materiály úřední provenience, novinové články a svědectví třetích osob), přičemž si je však vědom úskalí, který tento přístup přináší, a to především absenci narativních pramenů popisujících období před rokem 1915 (s. 31-32).

Předložená práce je ve své základní výzkumné rovině dobře zakotvená a podložena pramenným materiálem, což autorovi umožnilo zodpovědně provést stanovené analýzy a vyvodit z nich patřičné závěry. Při hodnocení zpracování práce je možné konstatovat rozhlednost autora ve zpracované problematice. Pohled na strukturu práce hovoří o správně použité metodologii.

Jsem přesvědčen, že metody disertační práce byly zvoleny vhodně s důrazem na sledovaný cíl, čímž se výsledky kvalifikačního textu stávají přínosem zejména pro další rozvoj historické vědy, resp. dalších příbuzných věd. Výsledky práce zrcadlí autorovu vědeckou zdatnost a odbornou vyzrálou systematické práce.

4. Struktura (Jak přehledná je struktura práce?) a forma

(dle čl. 44 odst. 9d) SZŘ UP „případně další vyjádření, zejména vyjádření k uspořádanosti, přehlednosti, formální úpravě a jazykové úrovni disertační práce“; min. 100 slov)

Disertační práce obsahuje 663 stran, z nichž 25 stran je věnovaných úvodu a metodologii, 13 stran závěru a na téměř 100 stranách je uvedený seznam informačních zdrojů včetně vlastní Breitenbacherovy produkce. Práce je rozdělena do 19 kapitol včetně Úvodu a Závěru, přičemž následují Přílohy, Bibliografický přehled, Použité prameny a literatura, Summary, Seznam zkratk a Jmenný rejstřík.

Struktura disertační práce je koncipována převážně tematicky, což je u prací tohoto druhu logické. Konkrétní rozdělení jednotlivých kapitol je zvolené adekvátně tak, aby komplexně vystihovalo ucelený obraz Breitenbacherova života a díla v daném období. Práce má dobré propojení mezi jednotlivými kapitolami a podkapitolami.

Práce rovněž splňuje všechny požadavky grafické a estetické úpravy. Autor v ní prokázal dobrou jazykovou a stylistickou úroveň, byť některé jeho obraty jsou archaické; kvalitu práce to nicméně nesnižuje. Celková struktura a forma disertační práce splňuje podmínky kladené na tento typ kvalifikačních prací.

5. Styl/pádnost argumentů (Jsou cíl práce a výzkumná otázka sledovány důsledně?)

(min. 100 slov)

Musím konstatovat, že se autorovi vymezený cíl práce podařilo splnit v každé z jednotlivých kapitol, kdy vytěžil množství cenných poznatků z fondů Archivu Národního muzea, Archivu Univerzity Karlovy, Moravského zemského archivu v Brně, státních oblastních archivů v Hradci Králové, Plzni, Praze a Třeboni, státních okresních archivů v řadě měst, Vojenského historického archivu Praha, Zemského archivu v Opavě a mnohých dalších. Obdivuhodný je rovněž rozsah jím prostudovaných tištěných pramenů včetně periodik. Nicméně je to především znalost písemné produkce samotného arcibiskupského archiváře Antonína Breitenbachera, z jejíž interpretace je zřejmé, že autor práce téma svého výzkumu bezpečně ovládá; jeho argumenty jsou přesvědčivé, logické a promyšlené.

6. Závěr (Jak přesvědčivé je potvrzení/vyvrácení výzkumné otázky? Jsou výsledky přesné a přesvědčivé? Přinášejí výzkumné komunitě inovativní přínos? Otevírají se tím možnosti pro následný výzkum?)

(dle čl. 44 odst. 9c) SZŘ UP „stanovisko k výsledkům disertační práce a k původnímu a konkrétnímu přínosu předkladatele disertační práce“; min. 100 slov)

Autor práce zdařile analyzoval životní příběh arcibiskupského archiváře Antonína Breitenbachera na přelomu 19. a 20. století, přičemž v disertační práci předložil interpretačně silné závěry s přesnými a dobře vyargumentovanými závěry podložené prameny a studiem rozsáhlé literatury. Současně prokázal, že je schopen samostatně a kriticky interpretovat popisovanou realitu se smyslem pro detail a formulovat vlastní závěry svého výzkumu.

Jak jsem již naznačil, metody práce byly zvoleny vhodně s důrazem na sledovaný cíl, čímž se výsledky práce stávají přínosem zejména pro další rozvoj historické vědy. Výsledky práce současně zrcadlí autorovu vědeckou zdatnost a odbornou vyzrálou systematické práce. Rád práci po její úspěšné obhajobě a drobnější revizi doporučím ke knižnímu vydání.

7. Jednoznačné vyjádření oponenta, zda předloženou disertační práci doporučuje či nedoporučuje k obhajobě (dle čl. 44 odst. 9e) SZŘ UP)

Jsem přesvědčen, že máme před sebou kvalitní příspěvek k církevním dějinám 19. a 20. století. Oceňuji především vhodně zvolené téma, které je nejen aktuální, ale též originální, a to právě jeho uchopením a zpracováním. Student v předložené disertační práci jednoznačně prokázal tvůrčí schopnosti v dané oblasti výzkumu.

Závěrem konstatuji, že disertační práce splňuje požadavky standardně kladené na disertační práce v daném oboru. Doporučuji ji proto k obhajovacímu řízení a po úspěšné obhajobě navrhuji udělit doktorandovi akademický titul Ph.D.

Datum a podpis oponenta:

V Praze dne 9. února 2024
Marek Šmíd